

V Bruseli 28. marca 2023
(OR. en)

6819/23

ECOFIN 187
UEM 46
SOC 143
EMPL 100
COMPET 143
ENV 174
EDUC 74
RECH 62
ENER 92
JAI 214
GENDER 21
ANTIDISCRIM 21
JEUN 40
SAN 100

LEGISLATÍVNE AKTY A INÉ PRÁVNE AKTY

Predmet: ODPORÚČANIE RADY o hospodárskej politike eurozóny

ODPORÚČANIE RADY

Z ...

o hospodárskej politike eurozóny

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 136 ods. 1 v spojení s článkom 121 ods. 2,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii¹, a najmä na jeho článok 5 ods. 2,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh², a najmä na jeho článok 6 ods. 1,

¹ Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.

² Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25.

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,
so zreteľom na závery Európskej rady,
po porade s Hospodárskym a finančným výborom,
po porade s Výborom pre hospodársku politiku,

keďže:

- (1) Obnova hospodárstva eurozóny v období po pandémie ochorenia COVID-19 bola narušená množstvom vonkajších otrasov. Eurozóna zaznamenala najmä vďaka rozhodnej reakcii v oblasti hospodárskej politiky na národnej úrovni aj na úrovni Únie a zrušeniu opatrení proti šíreniu pandémie pomerne silný rast HDP v rokoch 2021 a 2022, a to o 5,3 % a o 3,5 %. Ukázalo sa, že aj trh práce je odolný, pričom miera nezamestnanosti v roku 2022 dosiahla rekordne nízku úroveň 6,7 %. Zvýšenie globálnych cien energie, zvýšená neistota a narušenia dodávateľských reťazcov spôsobené útočnou vojnou Ruska proti Ukrajine, však vyústili do zreteľného spomalenia hospodárskej činnosti v druhej polovici roka 2022. Energetická kríza viedla k úprave prognóz na rok 2023 smerom nadol. Celkovo sa má rast HDP v eurozóne v roku 2023 znížiť až na 0,3 % a v roku 2024 sa má vrátiť na úroveň 1,5 %. Trh s energiou a ďalšie komoditné trhy zvyšujú infláciu, ktorá sa postupne rozšírila aj na iné položky a v roku 2022 dosiahla 8,4 %. Očakáva sa, že inflácia zostane aj v nadchádzajúcich mesiacoch zvýšená, v roku 2023 zostane na úrovni 6,1 % a v roku 2024 klesne. Očakáva sa, že trhy práce zostanú stabilné, pretože dopyt po pracovnej sile zostáva vysoký. Keďže veľká časť podnikov stále vykazuje nedostatok pracovných síl, nezamestnanosť sa má v budúcom roku zvýšiť len mierne a potom sa v roku 2024 opäť zníži. Popri tom sa očakáva, že rast nominálnych miezd sa v roku 2023 zrýchli, ale zostane pod úrovňou inflácie, čo povedie k poklesu kúpnej sily domácností.

V tejto súvislosti sa prebytok bežného účtu eurozóny v súlade s výrazne sa zhoršujúcou energetickou bilanciou znížil a v budúcnosti nominálne znehodnotenie eura voči americkému doláru a niektorým iným menám, ku ktorému dochádza od druhého polroka 2021, vzhľadom na vysoké náklady na energiu pravdepodobne spôsobí len mierne zvýšenie konkurencieschopnosti.

- (2) Zhoršenie makroekonomických podmienok a veľké cenové rozdiely medzi členskými štátmi ohrozujú konvergenciu príjmov a hospodárskeho cyklu v eurozóne. Hoci pandémie ochorenia COVID-19 viedla k výrazným, aj keď prevažne prechodným rozdielom v makroekonomickej výkonnosti, mala obmedzený a dočasný vplyv na synchronizáciu hospodárskeho cyklu. Energetická kríza so sebou prináša nové heterogénne makroekonomické vplyvy v eurozóne. V dôsledku rozdielov medzi jednotlivými krajinami v energetických mixoch a v politikách na zmiernenie vplyvu energetického šoku sa v eurozóne objavili veľké rozdiely v mierach celkovej a jadrovej inflácie. Vyššie ceny energie a tlaky v dodávateľských reťazcoch mali nerovnomerný vplyv na výrobu a služby v členských štátoch eurozóny a mohli by viesť k rozdielnym trendom, pokiaľ ide o relatívnu konkurencieschopnosť. Hoci z dostupných ukazovateľov vyplýva, že medzery v konkurencieschopnosti v rámci eurozóny boli doteraz minimálne, rozdiely v saldách bežného účtu v eurozóne sa nedávno prehĺbili najmä v dôsledku zhoršujúcich sa energetických bilancií.

- (3) Zabezpečenie primeranej a koordinovanej politickej reakcie na zhoršujúci sa hospodársky výhľad a vysokú infláciu si vyžaduje vhodne nastavenú a koherentnú menovú a fiškálnu politiku. Menová politika sa musí zamerať na vysokú infláciu. Európska centrálna banka (ďalej len „ECB“) je pripravená zaoberať sa možnými rizikami neodôvodnenej a neriadenej dynamiky trhu, ktorá predstavuje vážnu hrozbu pre transmisiu menovej politiky v eurozóne. V súčasnej situácii by rozsiahla fiškálna expanzia s cieľom podporiť dopyt ešte viac zvýšila inflačný tlak. Verejný dlh je zvýšený vo viacerých členských štátoch eurozóny. To si vyžaduje fiškálne politiky, ktoré sú v jednotlivých členských štátoch vhodne diferencované v závislosti od ich hospodárskej a fiškálnej situácie, ako to odporučila Rada vo svojich odporúčaniach z 12. júla 2022, ktoré sa týkajú národných programov reforiem na rok 2022 a ktorými sa predkladajú stanoviská Rady k programom stability každého členského štátu na rok 2022¹. Znamená to aj, že sa od nich vyžaduje, aby boli pripravené prispôbiť primárne bežné výdavky financované z vnútroštátnych zdrojov vyvíjajúcej sa situácii a zároveň zachovať udržateľnosť dlhovej služby. Na podporu zraniteľných osôb a spoločností sú zároveň potrebné ciele a dočasné fiškálne opatrenia, a to aj so zreteľom na zachovanie pracovných miest a ľudského kapitálu a súčasné udržanie cenových signálov a podnecovanie zníženia spotreby energie. Úzka koordinácia reakcií v príslušných oblastiach politiky medzi členskými štátmi je aj naďalej kľúčová. Pri riešení sociálnych vplyvov vysokej inflácie sú dôležité aj politiky trhu práce a sociálne politiky. Priemerné mzdy v roku 2022 nedržali krok s infláciou.

¹ Odporúčania Rady z 12. júla 2022, ktoré sa týkajú národných programov reforiem na rok 2022 a ktorými sa predkladajú stanoviská Rady k programom stability na rok 2022 (Ú. v. EÚ C 334, 1.9.2022, s. 1, 35, 44, 52, 60, 70, 96, 104, 112, 120, 128, 146, 154, 162, 181, 197, 205, 213, 221).

Vývoj miezd si v budúcnosti bude vyžadovať starostlivé vyváženie s cieľom ochrániť kúpnu silu zamestnancov – so zameraním na zamestnancov s nízkymi mzdami – a zároveň zabrániť riziku, že mzdy budú zdrojom inflácie a prehĺbia vznikajúce rozdiely v konkurencieschopnosti v rámci eurozóny a na celom svete. Podpora kvalitných pracovných miest by tiež mohla pomôcť udržať spotrebu. Aktívne zapojenie sociálnych partnerov pomáha identifikovať výzvy vrátane konkrétnych výziev pre menovú úniu, zlepšuje riešenia v príslušných oblastiach politiky a zabezpečuje širšiu zodpovednosť za program hospodárskej a sociálnej politiky. Politiky na strane ponuky môžu tiež prispieť k zníženiu inflácie, a to urýchlením vytvárania alternatívnych dodávok energie, posilnením hospodárskej súťaže a inovácie, zlepšením pridelovania zdrojov a podporou rastu produktivity. Riziká pre finančnú stabilitu si takisto vyžadujú nepretržité monitorovanie.

- (4) Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti zriadený nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241¹ a fondy politiky súdržnosti sú kľúčovými nástrojmi na posilnenie odolnosti eurozóny a podporu konvergencie. Vykonávanie Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti v členských štátoch eurozóny postupuje dobrým tempom, pričom vo forme predbežného financovania a po splnení míľnikov a cieľov bolo vyplatených viac než 136 000 000 000 EUR. Od vypuknutia pandémie ochorenia COVID-19 sa z programov politiky súdržnosti vyplatilo členským štátom eurozóny viac než 82 000 000 000 EUR. Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti a fondy politiky súdržnosti prispievajú k prioritám v príslušných oblastiach politiky eurozóny viacerými spôsobmi: oba podporujú hospodársku činnosť prostredníctvom dodatočných investícií a v dlhodobom horizonte majú plánované investície a štrukturálne reformy podporiť zelenú a digitálnu transformáciu a zároveň podnecovať vyššiu rast produktivity a potenciálneho HDP, ako aj zvyšovať odolnosť členských štátov. Veľká časť investícií a reforiem realizovaných v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti je relevantná pre vykonávanie priorít v príslušných oblastiach politiky eurozóny identifikovaných v predchádzajúcich odporúčaniach pre eurozónu. Na to, aby sa zachovala dynamika reforiem, je teda nevyhnutné pokračovať vo vykonávaní dohodnutých reforiem a investícií na základe plánovaného harmonogramu.

¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 z 12. februára 2021, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (Ú. v. EÚ L 57, 18.2.2021, s. 17).

- (5) V ročnom prieskume udržateľného rastu zahrnutom v oznámení Komisie z 22. novembra 2022 sa uvádzajú kľúčové priority a usmernenia v príslušných oblastiach politiky na nasledujúci rok s cieľom zabezpečiť jednotnú reakciu hospodárskej politiky na úrovni Únie. Ročný prieskum udržateľného rastu je štruktúrovaný podľa štyroch rozmerov konkurencieschopnej udržateľnosti: environmentálna udržateľnosť, spravodlivosť, produktivita, makroekonomická stabilita a je v súlade s cieľmi Organizácie Spojených národov v oblasti udržateľného rozvoja. Okrem toho správa o mechanizme varovania 2023, uverejnená 22. novembra 2022, obsahuje analýzu Komisie týkajúcu sa potenciálnych makroekonomických nerovnováh, ktoré môžu brániť riadnemu fungovaniu hospodárstiev členských štátov, hospodárskej a menovej únie aj Únie ako celku.
- (6) Rýchly nárast inflácie v minulom roku viedol k rýchlej úprave zámerov menovej politiky na celom svete. ECB začala normalizovať menovú politiku s cieľom zabezpečiť včasný návrat inflácie k strednodobému cieľu na úrovni 2 %. Takisto uviedla, že normalizácia úrokových sadzieb bude pokračovať, pričom sa bude zohľadňovať vývoj hospodárskych údajov. Obmedzovanie dodávok zohráva významnú úlohu v nedávnom prudkom náraste inflácie a rozdiely v inflácii sťažujú uskutočňovanie menovej politiky. Nevyhnutným predpokladom na to, aby menová politika plnila svoje poslanie, je rovnomerný prenos zámerov politiky v celej eurozóne.

- (7) Predpokladalo sa, že zámery fiškálnej politiky eurozóny, merané ako zmena čistých primárnych výdavkov v pomere k priemernému potenciálnemu rastu, budú podľa Komisie v roku 2022 expanzívne a v roku 2023 vo všeobecnosti neutrálne, ale zmenili by sa na expanzívne, ak by sa mali prijať dodatočné podporné energetické opatrenia alebo ak by sa platnosť súčasných opatrení predĺžila na rok 2023. Fiškálna politika by v roku 2023 mala zabrániť zosilňovaniu inflačných účinkov prebiehajúcich otrasov na strane ponuky, pričom na národnej úrovni ani pre eurozónu ako celok nie je opodstatnený rozsiahly fiškálny impulz pre hospodárstvo. Táto výzva je obzvlášť naliehavá pre členské štáty, v ktorých sa zaznamenáva vysoká jadrová inflácia, a to aj vzhľadom na vážne hospodárske a sociálne ťažkosti spôsobené poklesom kúpnej sily zamestnancov, najmä zamestnancov s nízkymi mzdami. Fiškálna politika by navyše mala zostať obozretná a spájať v sebe vyššie investície s kontrolou rastu čistých primárnych bežných výdavkov. V tejto súvislosti sa očakáva ďalší nárast čerpania prostriedkov z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a investícií financovaných z vnútroštátnych zdrojov vo všetkých členských štátoch v súlade s potrebou rozšíriť verejné a súkromné investície do zelenej a digitálnej transformácie a energetickej bezpečnosti. Pohotovosť fiškálnej politiky by zároveň pomohla reagovať na vysokú mieru neistoty a výrazné riziká horšieho než očakávaného vývoja hospodárskeho výhľadu bez toho, aby sa oslabili stimuly pre energetickú transformáciu. Pandémia ochorenia COVID-19 zanechala dedičstvo veľmi vysokého dlhu v eurozóne a hoci sa očakáva, že verejný dlh klesne, zostane výrazne nad úrovňami pred pandémie. Zatiaľ čo krátkodobé riziká v oblasti udržateľnosti sa vo veľkej miere znížili, strednodobé a dlhodobé riziká zostávajú vo viacerých členských štátoch vysoké a očakáva sa, že rast úrokových sadzieb sa postupne premietne do vyššieho dlhového zaťaženia.

- (8) S cieľom reagovať na zvýšenie cien energie prijali členské štáty eurozóny núdzové opatrenia, ktoré podľa odhadov predstavujú 1,25 % HDP v roku 2022 a až do 1 % HDP v roku 2023, pričom očakávaný pokles závisí od vývoja cien energie a od plánovaného zrušenia súvisiacich opatrení. Na základe hospodárskej prognózy útvarov Komisie z jesene 2022 sa doteraz prijaté opatrenia zameriavajú najmä na zmiernenie zvyšovania cien a v priemere len 20 % z nich sú cielené príjmové opatrenia. Treba obmedziť fiškálne náklady na takéto podporné opatrenia a zároveň zohľadniť ich distribučný vplyv na všetky príjmové skupiny, dosah na dopyt po energii a investície do zelenej transformácie, možné narušenia jednotného trhu a negatívne presahové účinky v členských štátoch. Na uvedený účel je dôležité dohodnúť sa na spoločnom prístupe. Mohol by sa preskúmať najmä dobre nastavený dvojstupňový model stanovovania cien energie, v rámci ktorého majú zraniteľní spotrebitelia prospech z regulovaných cien až do určitej úrovne spotreby, a iné systémy, ktoré dosahujú podobné ciele, berúc do úvahy vnútroštátne charakteristiky. Okrem toho by sa mohlo uvažovať aj o vhodných spôsoboch ukončenia podpory, keďže tlaky na ceny energie sa znižujú. Popri dočasných energetických opatreniach môžu verejné a súkromné investície pomôcť posilniť energetickú nezávislosť a bezpečnosť a zlepšiť zelenú transformáciu. Eurozóna je od celosvetovej finančnej krízy postihnutá nízkou úrovňou súkromných aj verejných investícií.

Kroky v príslušných oblastiach politiky prijaté v reakcii na krízu spôsobenú pandémiou ochorenia COVID-19 pomohli spolu s výnimočnou podporou v rámci nástroja NextGenerationEU udržať úroveň verejných investícií, čo malo pozitívny vplyv na potenciálny rast, najmä v členských štátoch s najvyšším zaťažením v podobe verejného dlhu. Ďalšie verejné investície, najmä prostredníctvom vykonávania plánov obnovy a odolnosti, programov politiky súdržnosti a národných energetických a klimatických plánov, ktoré majú členské štáty aktualizovať do júna 2023, majú zásadný význam pre udržateľný a súdržný rast a pre dosiahnutie zelenej a digitálnej transformácie.

- (9) Komisia 9. novembra 2022 uverejnila oznámenie o usmerneniach pre reformu rámca správy hospodárskych záležitostí EÚ s cieľom zlepšiť účinnosť hospodárskeho dohľadu a koordinácie politík v Únii. Zámerom uvedeného oznámenia je vymedziť jednoduchšiu a integrovanú štruktúru makrofiškálneho dohľadu s cieľom zabezpečiť udržateľnosť dlhovej služby a podporiť udržateľný a inkluzívny rast. Cieľom kľúčových prvkov uvedeného oznámenia je zjednodušiť uvedený rámec, zlepšiť zodpovednosť členských štátov a posilniť presadzovanie pravidiel. V uvedenom oznámení sa navrhuje, aby sa fiškálne trajektórie stanovili v strednodobých fiškálno-štrukturálnych plánoch navrhnutých členskými štátmi v transparentnom spoločnom rámci Únie. V uvedených plánoch, ktoré by prijala Rada, by sa spojili fiškálne, reformné a investičné záväzky podporujúce udržateľnosť dlhovej služby a udržateľný rast, pričom by odrážali priority Únie a národné priority. Reformné a investičné záväzky uvedené v národných strednodobých fiškálno-štrukturálnych plánoch by umožnili dlhšie obdobie fiškálnych úprav.

Uvedený rámec by závisel od dohľadu viac založeného na riziku a zameraného na udržateľnosť dlhovej služby, pričom by sa zachovali referenčné hodnoty stanovené v zmluve pre deficit vo výške 3 % HDP a dlh vo výške 60 % HDP. Pokiaľ ide o postup pri makroekonomickej nerovnováhe, je dôležité pokračovať v koordinovanom a vyváženom riešení makroekonomických nerovnováh. V oznámení Komisie sa navrhuje výhľadovejší rámec, ktorý umožní identifikovať vznikajúce riziká pri tom, ako nastávajú. Posúdenie existencie nerovnováh by sa aj naďalej zakladalo na troch kritériách závažnosti, vývoja a reakcie v príslušnej oblasti politiky. Pri posudzovaní by sa však prisúdil väčší význam kritériám vývoja a reakcii dotknutého členského štátu v príslušnej oblasti politiky.

- (10) Trh práce v eurozóne preukázal pozoruhodnú odolnosť vďaka podpore počas krízy spôsobenej pandémiou ochorenia COVID-19. V prvom štvrtroku 2022 celkový počet odpracovaných hodín presiahol úroveň pred pandémiou a zamestnanosť v prvom polroku 2022 rástla tak, že v druhom štvrtroku 2022 sa dostala na historicky najvyššiu úroveň, čo viedlo k tomu, že miera nezamestnanosti dosiahla 6,8 %, čo je najnižšia úroveň od vytvorenia eura. Stále však existuje priestor na zlepšenie, pokiaľ ide o integráciu žien, mladých a starších ľudí, osôb so zdravotným postihnutím a zraniteľných skupín na trh práce. Očakávané spomalenie hospodárskej činnosti bude mať v budúcnosti negatívny vplyv na vyhliadky zamestnanosti, pričom miera nezamestnanosti by sa v roku 2023 mala mierne zvýšiť. Existuje len málo dôkazov o tom, že kríza spôsobená pandémiou ochorenia COVID-19 viedla k štrukturálnemu zhoršeniu pri zosúladzovaní ponúkaných a požadovaných pracovných miest.

Medzi jednotlivými členskými štátmi a odvetviami sú však na trhoch práce značné rozdiely. Od roku 2019 je vytváranie pracovných miest najvýraznejšie v oblasti informačných technológií a odborných služieb, zatiaľ čo dopravné, ubytovacie a stravovacie služby zaznamenali stratu pracovných miest. Pri prehrievaní trhov práce v eurozóne pravdepodobne zohrá úlohu aj demografická zmena. Primerané a účinné investície do kvalitného vzdelávania a odbornej prípravy pre všetky vekové kategórie budú mať zásadný význam pre zmiernenie súčasného aj budúceho nedostatku zručností a pre podporu zelenej a digitálnej transformácie. Rast miezd sa v roku 2022 mierne zvýšil, čo viedlo k súhrnnému zvýšeniu jednotkových nákladov práce. Celkovo však zostal mierny a predpokladá sa, že aj naďalej zostane výrazne pod úrovňou inflácie. Predpokladá sa, že reálna odmena na zamestnanca sa v roku 2022 zníži o 2,8 % a v roku 2023 o ďalších 0,9 % pred tým, ako sa v roku 2024 začne opäť zvyšovať. Pevne ukotvené inflačné očakávania zohrávajú kľúčovú úlohu pri zmiernovaní rizík spočívajúcich v ďalšom zvyšovaní inflácie následkom rýchleho nárastu mzdových nárokov.

- (11) Štrukturálne reformy vrátane tých, ktoré sa vykonávajú v rámci Európskej zelenej dohody alebo zelenej a digitálnej reformy podporovanej v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, najmä v nadväznosti na zmeny zavedené v nariadení (EÚ) 2021/241 nariadením Európskeho parlamentu a Rady 2023/435¹ s cieľom vykonať plán REPowerEU uvedený v oznámení Komisie z 18. mája 2022, majú pre posilnenie jednotného trhu a odolnosti hospodárstiev eurozóny zásadný význam. V tejto súvislosti je tiež dôležité vykonať reformy špecifické pre jednotlivé krajiny, ktoré odporučila Rada v roku 2022 v kontexte európskeho semestra. Zlepšenie produktivity a rastu možno dosiahnuť pomocou ďalšieho zlepšovania podnikateľského prostredia, a to aj odstraňovaním prekážok brániacich investíciám a prerozdeľovaniu kapitálu, modernizáciou verejnej správy, urýchlením udeľovania povolení, pričom je zároveň potrebné chrániť životné prostredie, a odstraňovaním reštriktívnych regulačných rámcov. Reformy sú spolu s investíciami nevyhnutné na dosiahnutie zelenej a digitálnej transformácie, a najmä na zlepšenie energetickej efektívnosti, podporu prechodu k uhlíkovej neutralite, zvyšovanie dodávok a zavádzania energie z obnoviteľných zdrojov, ako aj na podporu zvyšovania úrovne rekvalifikácie a zručností. Rýchly a pretrvávajúci nárast cien energie vyvolal tlak na obchodné modely energeticky náročných priemyselných odvetví a malých a stredných podnikov, čo má vplyv na pracovné miesta a ľudský kapitál. Účinné režimy pre platobnú neschopnosť môžu tento prechod podporiť a uľahčiť prerozdelenie zdrojov. Režimy pre platobnú neschopnosť v eurozóne sa od seba stále značne líšia a zvýšením ich účinnosti a harmonizáciou by sa podporili hospodárske úpravy a jednotný kapitálový trh.

¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/435 z 27. februára 2023, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2021/241, pokiaľ ide o kapitolu REPowerEU v plánoch obnovy a odolnosti, a ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) 2021/1060 a (EÚ) 2021/1755 a smernica 2003/87/ES (Ú. v. EÚ L 63, 28.2.2023, s. 1).

- (12) Bankový sektor v roku 2022 preukázal celkovú odolnosť. Hoci bankový sektor eurozóny ako celok je dobre kapitalizovaný a od roku 2021 zaznamenal zlepšenie ziskovosti, prudké zhoršenie makroekonomického výhľadu spolu s vyššími úrokovými sadzbami zvyšujúcimi náklady pre dlžníkov sa môže premietnuť do slabšej kvality aktív. V kontexte zhoršovania prístupu k úverom je včasné monitorovanie rizík, proaktívna spolupráca s dlžníkmi a aktívne riadenie nesplácaných úverov dôležité pre zachovanie schopnosti bánk financovať hospodárstvo. Odolnosť úverových inštitúcií môžu narušovať štrukturálne faktory vrátane nadmernej kapacity a konkurencie zo strany nových poskytovateľov finančných služieb. Na finančných trhoch sa môžu objaviť aj ďalšie riziká. Vyššie rizikové prirážky a sprísňovanie podmienok likvidity môžu viesť k poklesu cien aktív. V dôsledku výziev na dodatočné vyrovnanie to môže spôsobiť ďalšie tlaky nad rámec nedostatku likvidity, ktorému už niektoré energetické spoločnosti čelia. To, ako trhy s nehnuteľnosťami určenými na bývanie a trhy s nehnuteľnosťami určenými na podnikanie reagujú na vyššie úrokové sadzby, si takisto vyžaduje dôkladné monitorovanie, pretože nižší dopyt a zhoršujúca sa schopnosť obsluhovať dlh môžu vyvíjať tlak na znižovanie cien nehnuteľností na bývanie a zvýrazniť cyklické riziká, najmä v členských štátoch eurozóny, v ktorých je zadlženosť domácností vysoká. Zvýšené kybernetické riziká si navyše vyžadujú väčšiu pozornosť a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/2554¹ posilní odolnosť finančných spoločností voči rizikám súvisiacim s informačnými a komunikačnými technológiami. Európsky výbor pre systémové riziká vydal v septembri 2022 odporúčanie ESRB/2022/7 obsahujúce varovanie, v ktorom žiadal inštitúcie súkromného sektora, účastníkov trhu a príslušné orgány, aby sa aj naďalej pripravovali na scenáre okrajových rizík.

¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/2554 zo 14. decembra 2022 o digitálnej prevádzkovej odolnosti finančného sektora a o zmene nariadení (ES) č. 1060/2009, (EÚ) č. 648/2012, (EÚ) č. 600/2014, (EÚ) č. 909/2014 a (EÚ) 2016/1011 (Ú. v. EÚ L 333, 27.12.2022, s. 1).

- (13) Euroskupina sa v júni 2022 dohodla, že ako okamžitý krok by sa práca na budúcnosti bankovej únie mala zamerať na posilnenie spoločného rámca pre krízové riadenie bánk a vnútroštátnych systémov ochrany vkladov, aby sa zaviedol rámec vhodný pre všetky typy bánk. Euroskupina sa zaviazala následne preskúmať stav bankovej únie a na základe konsenzu identifikovať možné ďalšie opatrenia týkajúce sa ostatných zostávajúcich prvkov s cieľom posilniť a dobudovať bankovú úniu. Komisia oznámila, že v prvej polovici roka 2023 plánuje predložiť legislatívny návrh týkajúci sa rámca krízového riadenia a ochrany vkladov. Úpravy rámca krízového riadenia a ochrany vkladov môžu pomôcť zvýšiť odolnosť bankového sektora eurozóny. Komisia takisto oznámila, že v prvej polovici roka 2023 predloží legislatívny návrh, ktorým sa zriadi digitálne euro a budú sa regulovať jeho hlavné aspekty, s výhradou rozhodnutia spoluzákonodarcov. Možné rozhodnutie o emisii digitálneho eura by prijala Rada guvernérov ECB po ukončení potenciálnej realizačnej fázy. Digitálne euro, ktoré by predstavovalo doplnkovú možnosť k hotovosti, by mohlo priniesť hospodárstvu eurozóny viacero výhod. Podporila by sa ním najmä digitalizácia hospodárstva a inovácie v oblasti platieb a zároveň by sa posilnila medzinárodná úloha eura. Rozvoj digitálneho eura by mohol aj v kontexte súčasnej geopolitickej situácie zvýšiť hospodársku a finančnú autonómiu eurozóny a Únie,

TÝMTO ODPORÚČA, aby členské štáty eurozóny v období rokov 2023 až 2024 prijali jednotlivo, aj prostredníctvom vykonávania svojich plánov obnovy a odolnosti, i spoločne v rámci Euroskupiny opatrenia s cieľom:

1. Zdržať sa v roku 2023 poskytovania širokej podpory celkového dopytu a zároveň lepšie zacieliť fiškálne opatrenia na riešenie vplyvu vysokých cien energie na zraniteľné domácnosti a životaschopné spoločnosti, a zároveň v prípade potreby zachovať pohotovú prispôsobivosť sa rýchlo sa vyvíjajúcej situácii. Pokračovať v koordinácii vnútroštátnych fiškálnych politík vo všetkých členských štátoch s cieľom zachovať udržateľnosť dlhovej služby a zvýšiť potenciál rastu udržateľným spôsobom, čím sa zároveň uľahčí úloha menovej politiky zabezpečiť včasný návrat inflácie k strednodobému cieľu ECB na úrovni 2 %. Dohodnúť sa na spoločnom prístupe a zvážiť najmä nahradenie rozsiahlych cenových opatrení dobre nastaveným nákladovo efektívnym dvojstupňovým modelom stanovovania cien energie, ktorým sa zabezpečia stimuly na úsporu energie, alebo inými systémami, ktorými sa dosiahnu podobné ciele, pričom sa zohľadnia vnútroštátne charakteristiky, ako aj zvážiť vhodné spôsoby ukončenia podpory, keďže tlaky na ceny energie sa znižujú. Vymedziť primerane diferencované strednodobé fiškálne stratégie prostredníctvom postupnej a udržateľnej konsolidácie, ako aj prostredníctvom investícií a reforiem s cieľom dosiahnuť obozretné strednodobé fiškálne pozície.

2. Udržať vysokú úroveň verejných investícií a podporovať súkromné investície, ktoré sú potrebné na posilnenie hospodárskej a sociálnej odolnosti a podporu zelenej a digitálnej transformácie, a to aj v záujme väčšej energetickej efektívnosti a prechodu na obnoviteľné zdroje energie. Vykonávať programy politiky súdržnosti a plány obnovy a odolnosti, zabezpečovať včasné uskutočnenie reforiem a investícií a zabezpečiť, aby boli aktualizácie plánov cielené, s prihliadnutím na vyvíjajúcu sa hospodársku situáciu, a neznižovali celkové ambície. Aj prostredníctvom kapitoly REPowerEU v plánoch obnovy a odolnosti a prostredníctvom národných energetických a klimatických plánov prijať ďalšie kroky na urýchlenie energetickej transformácie a zvýšenie energetickej nezávislosti Únie.
3. Rešpektujúc úlohy sociálnych partnerov a v súlade s vnútroštátnymi postupmi podporovať vývoj miezd, ktorý zmierňuje stratu kúpnej sily zamestnancov, najmä pracovníkov s nízkymi príjmami, a zároveň odráža strednodobý vývoj produktivity a obmedzuje druhotné účinky na infláciu. Rozvinúť a v prípade potreby prispôbiť systémy sociálnej podpory s cieľom pomôcť zraniteľným domácnostiam vyrovnat' sa s energetickým šokom a so zelenou a digitálnou transformáciou, a riešiť zvýšené riziko chudoby. Ďalej zlepšovať aktívne politiky trhu práce a prijať opatrenia na riešenie nedostatku zručností a podporu kvalitných pracovných miest. Zabezpečiť účinné zapájanie sociálnych partnerov do tvorby politik a posilniť sociálny dialóg.

4. Zabezpečiť, aby podpora spoločností, najmä malých a stredných podnikov, ktoré sa v dôsledku energetickej krízy dostali pod finančný tlak, bola nákladovo efektívna, dočasná a zameraná na životaschopné firmy. Poskytovaná podpora by mala udržať stimuly pre energetickú efektívnosť a energiu z obnoviteľných zdrojov energie, a pritom zachovať rovnaké podmienky a integritu jednotného trhu, a to aj prostredníctvom dočasného krízového rámca štátnej pomoci. Zlepšiť podnikateľské prostredie, najmä posilnením hospodárskej súťaže a zvýšením efektívnosti rámcov pre platobnú neschopnosť s cieľom zabezpečiť, aby sa účinne a včas zaoberali konkurzmi a reštrukturalizáciou podnikov. Prispievať k pokroku smerom k únii kapitálových trhov.
5. Udržať makrofinančnú stabilitu, zachovať úverové kanály pre ekonomiku a zamedziť riziku finančnej fragmentácie. Monitorovať riziká spojené najmä s napätou situáciou v energetickom sektore, sprísňujúcimi sa finančnými podmienkami, nesplácanými aktívami, úrovňou zadlženosti súkromnej sféry a vývojom na trhoch s nehnuteľnosťami. Pokračovať v práci na dobudovaní bankovej únie, pričom ďalším krokom je reforma súčasného rámca krízového riadenia a ochrany vkladov. Pokračovať v aktívnej účasti na príprave na možné zavedenie digitálneho eura.

V ďalších krokoch pri prehľbovaní hospodárskej a menovej únie by sa mali zohľadniť poznatky získané pri navrhovaní a realizácii komplexnej reakcie hospodárskej politiky Únie na krízu spôsobenú pandémiou ochorenia COVID-19. Prioritou pre zlepšenie koordinácie hospodárskych politík je rýchly pokrok v preskúmaní správy hospodárskych záležitostí. Pokrok pri prehľbovaní hospodárskej a menovej únie by mal napredovať otvorene a transparentne vo vzťahu k členským štátom mimo eurozóny a plne rešpektujúc vnútorný trh Únie.

V Bruseli

Za Radu
predseda/predsedačka
